

SZKÁROSI ENDRE

Van egy ember

Van egy ember, akire életemben mindig számíthattam – és kitüntetetten akkor, ha a minőséget kellett megvédeni, ha lehet, fejleszteni: szakmai és emberi viszonyokban egyaránt. És nem egyszerűen csak támaszkodhattam a barátságára, hanem megerősítést kaphattam tőle harcaimban éppúgy, mint kétségeimben, és szövetségest találtam benne mindig, ha össze kellett esküdni a jóra.

Egy felnőtt életnyi lett ez az élet: Szörényi Lászlóval kezdetben a jó emléké és kiemelkedő tudós, egyben tudományszervező géniusz, Klaniczay Tibor ihlette és vezette REBAKUCS-konferenciákon találkoztam Visegrádon, Mátraházán, Egerben, Budapesten és máshol, a 70-es évek elején. Legutóbb pedig, ez év január 19-én a szekszárdi Mészöly-napon, ahol ő a Mészöly Miklós Egyesület elnökeként a Mészöly-díjat adta át, én pedig a Szekszárdi Magasiskola szakmai vezetőjeként adtam elő.

Ha jól számolom, ismeretségünk, amely csaknem egyidős barátságunkkal is, talán épp 42 éves, vagyis már a legszebb férfikorba lépett.

Mit bírok a Laciban? Hát először is bírom a pofáját. Már ahogy kinéz, ahogy beszél, azt a tudást, ami ömlik ebből a pofából, azt a humort, amely árad belőle, és azt a keresetlen személyességet, amellyel saját magához és másokhoz viszonyul. Bírom a pofáját, hogy nem fogja be, keresetlenül megmondja véleményét, ha szükségesnek látja, miközben mindenkit szeret és támogat, akit csak tud. Hogy nem álszent tekintélytisztelet ül ezen a pofán, miközben nagy tisztelettel viszonyul minden tudáshoz, amelyet ember csak (bárki!) birtokol. Hogy kíméletlenül nagy, szinte parttalan tudása ellenére ez a pofa nem nagy, orra nem emelkedik a magasba sosem, és nem oszt észt másoknak, nem rajzol verbálisan követendő mintákat, modelleket, csalhatatlan igazságokat elénk.

Aztán bírom, ahogy bírja a nyelvet. A magyart. (No és az összes többit – besárgulok az irigységtől a görögtudása miatt, hogy a többről már ne is beszéljünk.) Ahogy olvasni bír. A hetvenes évek második felében több előadást hallottam tőle a magyarországi jezsuita irodalomról, iskolatevékenységről – eközben nálunk, az Eredeti *Mozgó Világ* szerkesztőségében gyakori vendégünk volt, és Mészölyről, az induló Esterházyról írt. Jut eszembe: azon kevesek egyike, akik Hajnóczy Pétert korai, 1982-ben bekövetkezett halála után nem rögvest elfelejteni, a névsorokból kihagyni, nagyságát zsugorítani akarták – hanem máig egyik vezető alakja a Hajnóczy-életmű és -irodalom hazai gondozásának.

Az évtizedek során kiderült, hogy ízlésünk igen korrelál. Ez pedig fontos dolog: ha valamit hiányolok korunk irodalomtudományából, kritikájából, az a természetesen biztos ízlés. (Más kérdés, hogy a tévedés joga a jónak vélt ízlést is megilleti.)

Méltathatnám még a tudós nagyságát, pályájának szakmai gazdagságát, tudományirodalmi és kritikai hozzájárulásainak jelentőségét – de nyilván van, aki ezt nálam mélyebben és hitelesebben megteszi. Iskolateremtő géniuszát és elszánt erejét, melyek hosszú évtizedek óta bulldog-következetességgel a Szegedi Tudományegyetemre (az egykori JATE-ra) vezetik, ahol a neolatin stúdiumok ősatyja már ő. Rajongó diákokkal, doktoranduszokkal, tanárkollégákkal.

De, ha valamit még, hát közéleti elkötelezettségét és tisztánlátását, lojalitását és becsületét, egyúttal a szabadság és az értékelvű demokrácia elvének következetes képviselőjét – akár egykori vagy aktuális (ha lehet még egyáltalán ilyen) politikai szövetségeseivel szemben is – évtizedek óta tisztelettel észlelem, szemlélem és regisztrálom. A tudatlanság és az éles szellem vitájában, ütközéseiben ő mindig az utóbbi pártjára állt megalkuvás nélkül.

1991 kora nyarán – hogy csak egy példát említsek –, amikor a politikai haszonkeresés és a tudatlanság alkalmi nászát ülte az Új Hölgyfutár negyedévi avantgárd lap RÉM-számának borítóján megjelent grafika ürügyén, és Torgyán József Romhányi László szócsovéként nemzetgyalázást emlegetett egy (más kérdéseknek szentelt) parlamenti ülésen, ügyészi vizsgálatot és büntetőjogi eljárást követelve, Szörényi Laci az elsők között írt kiváló publicisztikát egy napilapba. Ebben Arany Jánost idézte, aki viszont a Szózatot „gyalázta meg”, amikor ezt írta:

*„Hasadnak rendületlenül
Légy híve, oh, magyar!”*

Szörényi László – több tudományos arcéle között – a mi kiváló italianistánk is, akivel annyi projektben működünk együtt, hogy azt felsorolni is hosszú volna. A mi eltés olasz tanszékünk, a mi italianisztikai doktori programunk rendezvényeit, tudományos akcióit részvételével, kapcsolataival, ha mással nem, jelenlétével mindig támogatta. (De ismerői jól tudják, ahol ő jelen van, ott aztán ott van.)

Igen, mondhattam volna az elején is: Szörényi László az az ember, akire mindig lehet számítani. Barátként, szövetségesként, tanárként, tudósként, tudományszervezőként, egyszóval teljes emberként. Mert ami minden tekintetben hozzáköt, az az én – minden bizonnyal elérhetetlen – céloim is. A teljes emberség.